

Bekeert u en gij zult leven

Dierbare broeders en zusters!

De uitzonderlijke tijd waarin we sinds meer dan een jaar leven, is misschien een normale tijd aan het worden. Niet omdat we zouden wennen aan de ongemakken en de moeilijkheden die de pandemie met zich meebrengt, en nog minder omdat we zouden wennen aan het lijden van de slachtoffers, maar wel omdat we ons realiseren dat deze tijd de werkelijkheid is waar we nu eenmaal door moeten, zonder er “overheen te springen”. En niets is meer normaal dan de werkelijkheid. Maar we kunnen ook zeggen dat precies het uitzonderlijke van deze tijd, hem normaal maakt. Want als we aandachtig en bewust zouden zijn, dan zouden we ons realiseren dat de werkelijkheid altijd meer uitzonderlijk is dan de normaliteit waarvan we dromen.

Als we de werkelijkheid van het leven zouden beleven vanuit het bewust zijn dat op ieder ogenblik alles is geschapen en geschonken door God, dan zouden we erkennen dat de werkelijkheid altijd een wonder is, en we zouden ook de tijden van crisis met verwondering beleven. En we zouden in alles God, onze Schepper en Vader, aanbidden. Zo beleefde Jezus ieder ogenblik van zijn aardse leven.

Wat vraagt de werkelijkheid van ons?

Wanneer, zoals nu, de werkelijkheid in crisis is en haar dramatische gezicht laat zien, realiseren we ons dat ze meer van ons vraagt, dat ze ons haar vraag, ja haar eis om zin sterker laat aanvoelen. Het is niet alleen de werkelijkheid van deze tijd van pandemie die om een antwoord vraagt. De menselijke werkelijkheid is altijd dramatisch, het is altijd een aanhoudende vraag. Ook de situatie van onze Orde, de situatie van de afzonderlijke gemeenschappen en personen, is altijd dramatisch, ze is altijd “in crisis”, en daarom vraagt ze wat van ons. We worden bevraagd door de broosheid van onze gemeenschappen, door het gebrek aan roepingen of aan volharding, door het individualisme of het gebrek aan vuur, door het gebrek aan vreugde in de beleving van ons geloof en onze roeping bij velen onder ons. Maar meer nog worden we bevraagd door de werkelijkheid van zoveel trouw, van zoveel bereidheid tot offers en dienstbaarheid, de werkelijkheid van zoveel heiligheid die in het verborgene beleefd wordt door vele leden van onze Orde en van de Kerk in haar geheel. Als ik de heldhaftige en ondanks alles

vreugdevolle trouw zie van zovele monniken en monialen, van zovele leken of herders in de Kerk, of zelfs van niet-gelovigen, dan kan ik niet anders dan me bevraagd voelen, opgeroepen tot een antwoord dat God ook van mij vraagt.

Maar wat is het gepaste antwoord op de vraag van de werkelijkheid waarin we ons nu bevinden?

We moeten in de eerste plaats toegeven dat de werkelijkheid meer van ons vraagt dan dat wat wij kunnen geven of zijn. Wijzelf zijn niet in staat te antwoorden op de grote en aanhoudende vraag van de werkelijkheid. Wat moeten we dan doen? Zullen we doen alsof de vraag er niet is? Maar precies het dramatische van de huidige situatie maakt het ons steeds moeilijker de aanhoudende vraag van de werkelijkheid te ontvluchten. We hebben er nood aan een antwoord te kunnen geven dat, ook al komt het niet van ons, even werkelijk is als de werkelijkheid die zoveel van ons vraagt.

De tijd van de Vasten, evenals de voortdurende oproepen van Paus Franciscus en het getuigenis van de heiligen, herinneren ons eraan dat we een antwoord kunnen geven, ook zonder dat antwoord te bezitten. En dat antwoord is **bekering**.

De genade bij uitstek

Paus Franciscus beëindigt zijn waardevolle apostolische brief *Patris corde*, gewijd aan Sint Jozef, met een verrassende zin: “Nu rest ons alleen nog van Sint Jozef de genade bij uitstek af te smeken: onze bekering.” (§7)

Onze bekering is een genade, meer nog: het is de genade bij uitstek, omdat ze ons opent voor alle gaven die God ons wil schenken, tot de gave toe voor altijd verbonden te zijn met Hem in het eeuwige leven. “Bekeert u en gij zult leven,” is de belofte die God het volk toezegt door de profeet Ezechiël (18,32). Maar onze bekering is niet alleen de genade die we moeten vragen, ze is ook datgene wat God vraagt van onze vrijheid. Inderdaad maakt Jezus zich aan het begin van zijn openbaar leven de vraag die de werkelijkheid ons stelt tot de zijne, en zo toont Hij ons wat het antwoord is waartoe we worden opgeroepen: “Bekeert u en geloof in de Blijde Boodschap” (Mc 1,15); “Bekeert u, want hij Rijk der hemelen is nabij” (Mt 4,17).

Als we de werkelijkheid die ons oproept ons antwoord niet willen onthouden, als we niet passief en onvruchtbaar willen blijven tegenover de wereldwijde crisis van deze tijd, dan is het belangrijk dat we de genade van de bekering aannemen als antwoord aan Christus die ons toelaat een antwoord te bieden aan de hele werkelijkheid.

Onze bekering ernstig nemen is een enorme verantwoordelijkheid, want God heeft op mysterieuze wijze in onze bekering het antwoord gelegd op de dramatische vraag van de hele wereld. Heel de geschiedenis van het christelijk monachisme, van de heilige Antonius tot de heilig monniken en monialen van vandaag, zoals de gelukzalige broeders van Tibhirine, is steeds gedreven geweest door het verlangen de bekering te omarmen als het antwoord op de vraag naar zin van de gehele mensheid, het antwoord dat Christus ons laat ontvangen en doorgeven. Benedictus heeft er zelfs één van de drie geloften van gemaakt die wezenlijk zijn voor het leven in een klooster: de gelofte van *conversatio morum*. We zouden het misschien kunnen vertalen als “een weg van gemeenschappelijke bekering van leven”, dat wil zeggen, een leven dat, geleid door de gehoorzaamheid binnen de stabiliteit van een gemeenschap, toelaat zich voortdurend te bekeren tot het Evangelie, in navolging van Christus de Heer (cfr. RB 58,17).

Angst om zich te bekeren

Als Jezus uitlegt waarom Hij in parabellen spreekt, citeert Hij een passage uit Jesaja, waar de verstoktheid van wie zich verzetten tegen Gods openbaring in Christus uitgelegd wordt als “angst om zich te bekeren” (cfr. Mt 13,15; Mc 4,12; Jes 6,10). Ook Paulus citeert dezelfde woorden van Jesaja wanneer hij weerstand ondervindt bij de joden in Rome, en hij beslist de verkondiging van het Evangelie voor te behouden voor de heidenen (cfr. Hnd 28,25-28).

Waar komt deze angst om zich te bekeren vandaan? Zich bekeren betekent letterlijk “terugkeren” tot de Heer die ons redt en geneest. We moeten erkennen dat deze angst ook in ieder van ons vaak aanwezig is, en dat hij soms de weg en de vrijheid van hele gemeenschappen blokkeert.

Vanwaar die angst voor de bekering? Misschien omdat we alleen aan onszelf denken en we alles beleven binnen de afgesloten en exclusieve horizon van ons “ik”. De bekering wil deze afsluiting doorbreken. Zich bekeren wil inderdaad zeggen: terugkeren naar Hem aan wie we toebehoren. In de parabel van de barmhartige vader in Lucas 15 begint de bekering wanneer de verloren zoon, die tot dan toe opgesloten zat in de zoektocht naar zichzelf, die hem verwijderd had van zijn vader en zijn broer, begrijpt dat zijn leven alleen kan herboren worden als hij terugkeert naar huis: “Ik ga weer naar mijn vader” (Lc 15,18). Ook Petrus beschrijft de bekering als een terugkeer van de verloren schapen naar de goede Herder van de zielen: “Gij waart verdwaald als schapen, maar nu zijt ge bekeerd tot de herder en behoeder van uw zielen” (1Pe 2,25).

Waarom schrikt dit ons af? Een reden is zeker het gebrek aan ervaring en bewustzijn van de tederheid van de Heer. Maar het is alleen door naar Hem terug te keren dat de mens de ervaring kan opdoen van deze barmhartige goedheid. Zo verging het ook de verloren zoon, die naar huis terugkeerde om slechts een dienstknecht te zijn die het voedsel krijgt dat hij nodig heeft, maar hij kwam tot de ontdekking dat zijn bekering geleid heeft tot een vaderlijke omhelzing, die overvloedig van tederheid en vergeving en die het hem geeft ten volle zoon en broer te zijn (cfr. Lc 15,20-24). Als het verloren schaap terugkeert naar de schaapsstal, ontdekt het de oneindige vreugde die de herder ervaart als hij het terugvindt (cfr. Lc 15,4-7).

Maar het is niet alleen ons gebrek aan bewustzijn van Gods goedheid dat ons bang maakt voor de bekering. Vaak keren we niet terug omdat we bang zijn de autonomie te verliezen waarmee we de redding van ons leven opvatten. We zijn bang om ons toe te vertrouwen, omdat we denken dat de pretentie die we hebben dat we onszelf kunnen redden voor ons een ruimte is van vrijheid en van zelfrealisatie. God zij dank dat de onvoldaanheid en de leegte die we ervaren door zo te leven, ons ertoe dwingt deze opsluiting in onszelf te verlaten en te beginnen ons toe te vertrouwen aan een Ander, van wie we vervolgens ontdekken dat Hij goede Herder en Vader is. We beginnen dus te begrijpen dat we, om vrij te zijn, nood hebben aan een Verlossing die we niet zelf tot stand kunnen brengen. De angst voor de bekering kan alleen overwonnen worden door onze diepe nood aan Verlossing.

Omgevormd door zijn blik

Wanneer de nood aan redding ons doet terugkeren, al was het maar louter fysiek, naar een andere Verlosser dan onszelf, en we de ervaring opdoen van een nieuwe ontmoeting met Hem, dan begint er voor ons een weg van een diepere bekering. Het gaat er niet alleen om terug te keren naar God, maar ons te laten omvormen door zijn genade. Dan begint dat wat het Nieuwe Testament *metanoia* noemt, dat wil zeggen een omvorming van de geest, van de ziel, van het denken, van het hart; ook de opvatting die we hebben van onszelf, van God, van de anderen en van heel de werkelijkheid verandert. Als we terugkeren naar de “herder en behoeder van onze zielen” (cfr. 1Pe 2,25), dan laat Hijzelf ons een weg van bekering gaan, waarin de Geest ons hart van steen omvormt in een hart van vlees, zacht en nederig zoals het hart van de Nazarener (cfr. Ez 36,26).

Deze bekering van het hart wordt alleen mogelijk als we terugkeren naar Jezus Christus. Terugkeren naar de Heer wil zeggen ons opnieuw binnen de ruimte van zijn blik bevinden, van zijn Gelaat dat naar ons gekeerd is, binnen de ruimte dus van zijn medelijden en troost, van de barmhartigheid van de Vader die Jezus ons doorgeeft, binnen de ruimte van zijn vriendschap. Terugkeren naar Christus wil zeggen opnieuw in de vriendschappelijke relatie gaan staan met de Redder van de mens. Niets kan ons meer of beter omvormen dan de Verlossing die Christus gebracht heeft op het Kruis. De Verlossing vormt ons zo diep om dat ze ons herschept in de kinderlijke vriendschap met God.

Terugkeren naar Jezus – maar in werkelijkheid is het altijd Hij die naar ons komt en die ons zoekt, ook wanneer we zeer ver van God verwijderd zijn – laat toe dat zijn aanwezigheid ons hart omvormt met één enkele blik, zoals Petrus op de binnenplaats van de hogepriester (cfr. Lc 22,61-62), en vooral op de oever van het meer wanneer Jezus – wie weet met welke blik! – Petrus vraagt Hem te beminnen en zijn kudde te hoeden met het nieuwe hart dat Hij hem geeft (cfr. Joh 21,15-17). Bij deze ontmoeting met de verrezen Verlosser ontdekt Petrus dat zijn identiteit door Jezus bepaald wordt, meer dan door hemzelf en door zijn armzaligheid en zijn ontrouw. Hij ontdekt dat zijn identiteit bepaald wordt door een liefde die groter is dan zijn beperktheid, dan zijn zonde, dan zijn verraad, en ook dan zijn angst om Christus en zijn broeders niet tot de dood toe te kunnen beminnen.

Het is in de relatie met Jezus dat we ons werkelijk bekeren, dat ons hart verandert. Niet door onze eigen mogelijkheden en verdiensten, maar door de genade. Heel de inspanning om ons te bekeren bestaat erin terug te keren naar Hem, ons tot Hem te wenden, tot Hem die reeds helemaal naar ons toegewend is, zelfs in die mate dat Hij mens geworden is en onze dood en onze zonde op zich heeft genomen.

Hieraan zouden we moeten denken wanneer we terugkeren tot alles wat de Heer aanwezig brengt in ons leven. Hiertoe nodigt Benedictus ons uit wanneer hij spreekt over de Veertigdagentijd (RB 49). Bijvoorbeeld wanneer we terugkeren tot het broederlijk samenleven in onze gemeenschap, tot de sacramenten, tot het Woord van God, tot de leer van de Kerk, of tot de broeder of zuster die ons nodig heeft, tot de arme die buiten voor onze deur staat. Al deze plaatsen van “terugkeer” tot de Heer doen ons binnengaan in de ruimte waar Hij ons hart verandert. Al deze plaatsen van terugkeer tot de Verlosser openen ons voor de verrassing en voor het wonder te ontdekken dat het precies daar is waar we bang waren om te gaan, dat we Jezus ontmoeten en dat we Hem toelaten ons

een nieuw hart te geven dat overloopt van liefde en vreugde. Dat is de grote paasverrassing van de leerlingen van Emmaüs: “Brandde ons hart niet in ons, terwijl Hij onderweg met ons sprak?” (Lc 24,32).

Ons offer in de handen van Christus

Deze terugkeer naar Christus is het ware offer van ons leven, en van alles wat we beleven. Het christelijke offer heeft altijd een eucharistisch karakter, het bestaat er altijd in ons als brood en wijn, of als vijf broden en twee vissen, in de handen te leggen van Christus de Verlosser, die ons verenigt met zijn offer aan de Vader voor de redding van de wereld. Onlangs sprak ik voor een groep mensen die verantwoordelijkheid dragen op het vlak van de arbeid. Ik vertelde hun hoe ik op een avond, aan het einde van één van die dagen die een beetje het gevoel geven dat ze niet af zijn, wat sinds ik Generaal Abt ben vrij vaak voorkomt, één van die dagen waarin we weet ik veel wat hadden willen doen, maar het uiteindelijk lijkt alsof we helemaal niets gedaan hebben omdat de tijd verslonden is door honderden vragen en oproepen, zodat we ons tenslotte zelfs schuldig en lui voelen, ook al weten we niet goed waarom; kortom, aan het einde van een dergelijke dag heb ik halt gehouden om naar Jezus te kijken, in stilte, met behulp van een houten beeldje van een lijdende Christus die neerzit en in gedachten verzonken is, met een intense en onderzoekende blik, een beeldje dat ik jaren geleden meebracht uit Krakau. Toen heb ik begrepen dat ik de orde die ik in extremis wou aanbrengen in mijn dag een verkeerde instelling verraadde tegenover het probleem van het leven. Ik heb begrepen – het was niet de eerste keer, maar iedere keer opnieuw heb ik de indruk dat ik het voor de eerste keer begrijp – dat het probleem niet is dat het leven georganiseerd, geordend en efficiënt zou moeten zijn, maar dat het ons geschonken zou moeten zijn. En ik heb begrepen dat, om werkelijk geschonken te zijn, ons leven van Christus moet zijn, dat het Hem moet toebehoren, dat het in zijn handen moet zijn, of (maar dat is hetzelfde) in zijn hart. Want Christus, God, houdt nooit iets voor zichzelf. Christus schenkt alles, alles wat Hij is en alles wat Hij heeft. Als Hij mij vasthoudt, geeft Hij mij. Als ik Hem toebehoor, schenkt Hij mij. Als ik helemaal van Hem ben, ben ik alles voor allen.

Als we de Verlossing – het Italiaanse woord “*Redenzione*” betekent letterlijk “het opnieuw verwerven” – aannemen, als we ons erin laten betrekken en ons ervan laten doordringen, dan maakt ze ons eigendom van Christus, ze maakt ons tot de zijnen. We worden slaven van een Heer die niets voor zichzelf houdt, die alles schenkt. We worden slaven van een totale gaven, van een totale gratuïteit. De Verlossing van Christus verwerft ons voor de gratuïteit van God, ze wint ons voor de naastenliefde, en dus voor een vrijheid die menselijk gezien niet de vatten is.

Deze ervaring, die vrucht is van de bekering, geeft ons een grote vrijheid, ze bevrijdt ons van de angst ons leven te geven, of liever het te verliezen. In de huidige crisis is er in ons vaak veel angst om te sterven. Zo vrezen we bijvoorbeeld, en terecht, de teloorgang van onze gemeenschappen, die steeds brozer worden. Maar als we ook dit beleven als een vraag om bekering, om terugkeer naar Christus om ons opnieuw in zijn handen te leggen, dan zien we dat onze dood meteen een gave wordt van Christus, een geschenk van Hem en een zelfgave, en dan kunnen we onze dood met hoop beleven, we kunnen er zeker van zijn dat het zaadje dat Hij op de akker gooit, vrucht draagt, zoals alleen Hij weet en wil. In de handen van Christus worden we zaad, uitgestrooid om op de akker van de wereld het paasmysterie voort te brengen van de dood en verrijzenis van de Heer.

Alleen dit maakt het leven vruchtbaar, vruchtbaar voor Gods Rijk, en het laat ons toe iedere beproeving en iedere ervaring van broosheid te doorleven met een vrede die getuigt van de goede Vader die aan alles denkt en voor alles zorgt.

Zoals Paulus schrijft aan de Romeinen: “Door het lichaam van Christus zijt gij gestorven ten aanzien van de wet, en gij behoort nu aan een ander, aan Hem die van de doden is opgewekt, opdat wij vrucht dragen voor God.” (Rom 7,4)

Verbonden op een weg die altijd open is

De bereidheid tot bekering en tot het offer bevrijdt ook van de fouten en van de verkeerde houdingen die onze weg versperren. Het is als het ware altijd een open weg voor ons hebben, de weg van de hoop, de weg van iets nieuws, van een verandering die altijd mogelijk is. De bekering is de nieuwe weg die Christus opent voor ons wanneer Hij ons zegt, en met tederheid zijn uitnodiging herhaalt: “Volg Mij!”

Het is belangrijk dat we niet vergeten dat het precies dit is wat ons meer met elkaar kan verbinden, met alle mensen, met alle christenen, binnen de Kerk en ook binnen iedere gemeenschap. Het is niet de volmaaktheid die ons met elkaar verbindt, maar de bekering. We kunnen alleen met elkaar verbonden zijn als we in beweging blijven, als we gericht blijven op de volmaaktheid van liefde en heiligheid die we allen zullen vinden in de hemel.

De volmaaktheid in deze wereld bestaat in de voortdurende bekering. Misschien zijn we bang voor de bekering precies omdat we denken dat ze van ons vraagt dat we volmaakt zijn, en niet dat we onderweg zijn naar een volmaaktheid die Gods genade is. We zijn bang dat we geroepen worden om te sterven in plaats van om ten volle te leven. Bekering wil zeggen op weg gaan met Jezus, Hem volgen, bij Hem blijven, ook al blijven we arme zondaars. Wat kan er voor ons mooier zijn in deze wereld?!

Het is op die manier dat Benedictus de broeders en zusters van ieder klooster vraagt om met elkaar verbonden te blijven. De *conversatio morum* verbindt ons op de weg van de bekering; een eenheid die al volmaakt is enkel en alleen door de liefde die met geduld en zonder minachting de onvolkomenheden van de anderen verdraagt. Hoe mooi zal de gemeenschap zijn die niet pretendeert verbonden te zijn door volmaaktheid maar door bekering! Want ze zal verbonden zijn door de liefde van het geloof dat gericht blijft in hoop.

Voor alle gedoopten betekent bekering een antwoord geven op de oproep en de zending ons ten diepste te laten verlossen, om te leven als zonen en dochters van God die de tederheid van de Vader broederlijk doorgeven aan allen.

Een goede tocht door de Veertigdagentijd! En vragen we voor elkaar, zoals Benedictus ons leert, de genade om deze tijd van uitzien naar Pasen te kunnen beleven “in de vreugde van de heilige Geest” (RB 49,6).

A handwritten signature in blue ink, reading "Fr. Mauro-Giuseppe Lepori". The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the end.

Fr. Mauro-Giuseppe Lepori
Generaal Abt OCist